

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Iustitia Et Iure, Continens Tractatus De Prudentia, Fortitudine, &
temperantia, de Ieiunio, & Iustitia generaliter sumpta, de Iustitia
commutativa, nempe de Pactis, & Contractibus in genere, de Promissione,
& Donatione liberali, de Commodato, & Deposito, de Mutuo, & Vjura, de
Emptione, & ...

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

7. Quo pacto restitutio in integrum petenda est.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76677](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76677)

9 *iuxta leg. quod si specialiter ff. de minorib. Abbas. cap. coram. col. 3. de in integrum restit. Couarr. n. 4. Mol. loco citato.*

Octavo ad petendam restitutionem non directe, sed accessorie ad causam principale non indiget procurator speciali mandato, sed sufficit id mandatum quod ad causam principale fuerit requisitum. Vt colligitur ex cap. suscitata de in integrum restit. & ibi Glossa, & Abbate, Bart. & Iafone, in leg. cum procurator, in prin. ff. de noui operis nautis. & alij quos refert & sequitur Couarr. i. var. cap. 6. num. 1. Mo. disp. 573. vers. qua dicta sunt. Si enim iudex non valens causam restitutionis in integrum tractare potest de ea cognoscere, si causa principali accesserit ex 7. penult. de in integr. restit. a fortiori id poterit procurator. Ceterum autem causa restitutionis principali accedere non solum cum causa principali agitur, sed cum ipsa finita non est, & ad eius definitionem restitutio in integrum conducit. Sicuti notat Couarr. loco citato ex leg. ad rem. & leg. ad legatum. ff. de procuratorib. Neque oportet ut voluit Innocent. in d. cap. suscitatus & Panormit. in d. cap. coram, ut sit fuerit in ea causa contestata. Non enim ad contestationem litis pendit restitutio, sed ab incidentia, & connexionione cum causa principali quam restitutio habere potest ante litem contestatam. Tempus autem ad petendam hanc restitutionem durat quousque causa finita sit. Quocirca a sententis interlocutoriis, etiam si transferint in rem iudicatum, eo quod ab eis non fuerit congruo tempore appellatum restitutio peti potest, quia causa principalis perseverat. Vt notant ex aliis Couarr. & Mol. locis citatis. A sententia vero definitiva interim dum est tempus appellationsis restitutio peti potest: eo tempore elapso cum tranterit in rem iudicatam, & causa fuerit finita non est locus restitutioni, vt bene ex aliis docent precitati Doctores.

10 Nono tamen ad petendam restitutionem necessarium sit speciale mandatum, vt dictum est: attamen ad defendendum eum aduersus quem restitutio petitur, generale mandatum sufficit. Vt colligitur ex leg. qui proprio §. item queritur. ff. de procuratorib. & tradit Abbas. in d. cap. suscitata. num. 5. Calladot. dec. 2. tit. de procuratorib. Couarr. alios referens. d. cap. in fine. Molina. dicta disp. 573. vers. licet ad petendum.

§. VI.

Aduersus quos restitutio in integrum peti potest?

- 1 Petenda est restitutio aduersus eum in quem minor rem transtulerit.
- 2 Si is in tertium possessorem transtulerit & minor fuit laesus in contractu potest aduersus eum restitutio intentari.
- 3 Silaesus tantum in pretio. Sub distinctione respondetur.

1 Ceterum est petendam esse restitutionem aduersus eum in quem minor seu Ecclesia rem transtulit; nam cum contractus claudicat ex parte minoris agere potest ad illius rescissionem.

2 Sed difficultas est, An si is in tertium possessorem rem a minore acceptam transtulerit possit aduersus eum restitutio intentari? In qua difficultate communis est resolutio. Si minor laesus est in contractu eo quod non expulserit rem a se alienare, agere potest aduersus tertium possessorem in quocunque euentu, siue ignorans siue sciens rem esse minoris accepit, siue a quo accepit soluendo sit siue non, quia alias minor indemnis non esset, si rem suam a quocunque possessore euincere non posset. Sicuti notat Anon. Gomez. 2. de contractib. cap. 5. num. 7. Molin. disp. 573. vers. sursum autem restituit, & colligitur ex leg. si ex causa. ff. de Minorib. leg. si cum exceptione. §. in hac ff. quod metus causa.

3 At si minor non in contractu, sed in pretio laesus fuerit, tunc subdistingendum est, si tertius sciens rem esse minoris accepit, agere aduersus eum potest minor: si ignorans fecerit, nequit aduersus eum agere nisi facta excussione aduersus primum emptorem qui si soluendo non sit, tunc minori competit actio aduersus tertium hunc possessorem, ne laesus perseveret. Vt habetur in leg. in causa. la. 1. §. interdum cum legibus sequentibus. ff. de minoribus, & resoluit Antonius Gomez. Couarr. & Molina supra.

§. VII.

Quo pacto restitutio in integrum petenda est?

- 1 Directe & per viam exceptionis.
- 2 Hac exceptio non progreditur ultra tempus quod actioni conceditur.

1 Dupliciter restitutionem peti posse affirmat ex communi sententia Ant. Gomez. dicto. cap. 14. de contractib. num. 8. primo narrando factum, & probando se in eo cum minor sit esse laesum, & implorando nobile iudicis officium. iuxta leg. quod si

minor. §. fin. ff. de minorib. Secundo incidenter & per viam exceptionis, si enim aduersus minorem intenteur actio & petatur laesio potest ipse se rueri exceptione minoris aetatis petendo in integrum restitutionem, argum. leg. Papinianus §. si filius. ff. de inofficio testamento. vbiq. vela. inofficio testamenti his modis proponi potest. ex argum. leg. si quasi. Cod. de non numerat pecun. vbi exceptio non enumerata pecunie hac duplici via intentari solet. Nam vt recte ponderat Antonius Gomez. Cui damus actionem fortius exceptionem concedere debemus, vt habet regula iuris.

Aduertit autem & bene hanc exceptionem non progredi ultra tempus quod competit petitioni restitutionis per modum actionis. Nam esto sit regula iuris. leg. pure ff. de doli except. ea quae sunt annalia ad agendum perpetua esse ad excipiendum, id intelligendum est quando ius ad agendum nequis in iudicio proponere, quia eo casu mirum non est quod exceptio tibi in perpetuum competat: at cum ius ad agendum expeditum est, nequit ius ad excipiendum latiori tempore competere quam ius ad agendum. argument. dict. l. Papinianus §. si filius. ff. de inofficio testam.

§ VIII.

Apud quem iudicem peti debet restitutio in integrum?

- 1 Apud iudicem rei petenda est restitutio.
- 2 Quod aliqui verum existimant, vt non concedant in loco contractus esto ibi adit reus restitutionem peti posse.
- 3 Sed non est admittendum.
- 4 Ecclesiam laicam a laico coram iudice laici, & non coram iudice Ecclesiastico restitutionem petere debere asserunt plures.
- 5 Verius est posse etiam coram Ecclesiastico iudice.
- 6 Non est extendenda doctrina ad bona clericorum propria.
- 7 Ex delegatione ille erit iudex qui ab ordinario delegatus fuerit.

1 Respondet Imperator in leg. 2. Cod. vbi & apud quem conuenit in integ. restituit. & petendam esse restitutionem in integrum coram iudice illius contra quem petitur. Ex vulgari regula quod actor forum rei debeat sequi. Vt tradunt omnes.

2 Quod adeo extendunt Guilielm. de Lugno. Bald. & Paul. in dicta leg. 2. Iafon. in leg. qui certo loco. ff. de condit. indobiri. Decius in Rub. colum. 2. de iudicib. Gregor. Lopez. leg. 3. tit. 19. part. 6. Gloss. 1. vt existimant non posse minorem petere restitutionem in loco contractus, tamen si ibi adit is aduersus quem restitutio petenda sit, quia vt inquit Iafon. leges concedentes posse reum in loco contractus, si ibi adit conueniri, loquuntur cum agitur ad contractus obseruationem, non vero ad illius rescissionem.

3 Sed hanc extensionem merito reprobant Bart. in dicta leg. qui certo loco. n. 2. vbi Paul. sibi contractus n. 2. Alexand. in addit. ad Bart. in leg. heres absens. §. 1. lict. E. ff. de iudicib. Roman. singul. 470. Felinus. cap. fin. num. 24. de iudicib. Couarr. 1. var. cap. 4. n. 1. Gutier. lib. 1. canon. qq. cap. 34. num. 9. Molin. tract. 2. disp. 573. vers. interrogabis. & colligitur aperte ex leg. in contractibus. §. vbi. Cod. de non numerat pecun. vbi deciditur posse quempiam in loco contractus coram iudice illius intra biennium conqueji pecuniam numeratam non esse si ibi aduersarius adit. Neque enim vlla ratio congrua assignari potest cur iudex loci contractus competens sit ad illius obseruationem si ibi aduersarius inueniatur & incomperens sit ad laesionis factae reparationem. Neque obest dicta lex 2. hac enim definit quod plerumque, & ordinarie contingit petendam inquam esse restitutionem coram iudice rei, supponens reum in loco contractus non adesse, non tamen negat coram iudice loci contractus peti restitutionem posse si ibi reus adfuerit.

4 Dubium graue est. An si Ecclesia laedatur in contractu cum laico celebrato possit petere restitutionem non solum coram iudice illius laici, sed etiam coram Ecclesiastico? In qua questione Couarr. dicto. lib. 1. var. cap. 4. n. 2. Caldas in leg. si curatorem habens verbo implorandum. n. 32. Cod. de in integrum restituit. propendit tantum posse peti restitutionem coram iudice rei, & non coram iudice Ecclesiae, cui opinioni testatur Gutier. d. cap. 34. n. 10. adhaesisse cancellariam Pintianam in causa quadam Ecclesiae ciuitatem, quia nullus est Textus ex quo aperte hoc privilegium Ecclesiae colligatur: nam in cap. penult. de rebus Eccles. non alienand. vbi monasterium per iudicem Ecclesiasticum restituitur contra laicum iudex ille Ecclesiasticus simul etiam erat iudex laici ob iurisdictionem temporalem, erat enim terra Romano Pontifici subiecta.

5 Verum contraria sententia omnino tenenda est, quam commone esse testatur Couarr. & Cald. supra. & docuerunt Ab-